

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№11

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB®
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 394 sahifa.
2025-yil, noyabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL TRANSPORT SIYOSATINING BARQAROR RIVOJLANISH VA TARMOQLARARO INTEGRATSIYADAGI O'RNI	21
Rahmonov Rasul Ne'matovich	
BANK AKTIVLARI VA PASSIVLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	34
Safarov Sanjar Ravshan o'g'li	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI	38
Madraximova Irodaxon Sherzodbek qizi	
HUDUDIIY XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA MODELII	43
Maxmudova Nozimaxon Baxriddinxonovna	
DAVLATNING BUDJET SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	50
A.A. Ismailov	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINING MEXANIZMINI SAMARALI TASHKILLASHTIRISHDA MOLIYAVIIY MANBALARNI SHAKLLANTIRISHNI YO'NALISHLARI	56
Mansurov Mansur Alisherovich	
ANTIKRIZISLI BOSHQARUV TIZIMLARIDA RANGLI SIGNAL MEXANIZMLARINING FUNKSIYALARI	61
Aliqulov Aziz Haydarjonovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYALASHNING XALQARO MODELLARINI O'ZBEKISTON KORXONALARIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	66
Yormamatov Qodirjon Juraqulovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT OMILLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	71
Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARI VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI BO'YICHA XORIJIY TAJIRIBALARI	78
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN VA RIVOJLANAYOTGAN DAVLATLAR TAJIRIBASI	84
Aripov Abdulaziz Sakijonovich	
YASHIL ENERGETIKA RIVOJLANISHINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK BAHOLASH	89
Bobokulova Muhabbat Muhammadiyeva	
ELEKTRON TO'LOVLAR VA POS TIZIMLARI — KICHIK BIZNESDA SAMARASI VA XAVFLARI	93
To'liqinov Dilshodxo'ja Olim o'g'li	
MINTAQADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	98
Yusubov In'omjon Ikram o'g'li	
SOLIQ SIYOSATINI RAQAMLI BOSHQARISH ORQALI BUDJET DAROMADLARINI BARQARORLASHTIRISH STRATEGIYASI	103
Xodjimatomov Xamidullo Mamirjonovich	
OZIYQ-OVQAT TOVARLARI B2B BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIIY MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	108
Hayitboyeva Ullijon Bobonazar qizi	
FARMASEVTIKA SANOATIDA INVESTITSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH	113
Yaqubov Timurbek G'anibekovich	
SHAXSNI OVOZI ASOSIDA IDENTIFIKATSIYALASH VA AUTENTIFIKATSIYALASH ALGORITMLARI	123
Ozoda Sabirova Shermamaxamatovna	

YASHIL IQTISODIYOT — BARQAROR RIVOJLANISH GENERATORI	129
Berdibekova Dilfuza Xoldorbekovna	
CHET EL MEHMONXONA TARMOQLARINING BRENDING STRATEGIYALARINI O'RGANISH	133
Ergashev Oybek Mamarasul o'g'li	
MILLIY IQTISODIYOTDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHLATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	144
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
TRANSPORT TIZIMI SOHASI KORXONALARININING INNOVATSION SALOHIVATINI BAHOLASH YO'NALISHLARI	152
Ismailov Akmal Maxsudovich, Abilqosimova Shaxlo Sodiql qizi	
MEHMONXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARINING O'RNI VA AHAMIVATI	158
Abduxamidov Sarvar Adxamovich, Normurodov Tal'at Normurod o'g'li	
KORXONALARDA HR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	163
Aminova Shaxnoza Aziz qizi	
JAHON IQTISODIYOTIDA OZIQL-OVQAT XAFSIZLIK RO'LI	168
Abdusamatov Barkamol Rustamjon o'g'li	
ТУРИСТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ КАРАКАЛПАКСТАНА И СУЩЕСТВУЮЩАЯ ИНФРАСТРУКТУРА	174
Хошимова Камилла Навфал кизи	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI: REKREATIONS TURIZM SOHASIDA QO'LLASH TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	184
Najmitdinov G'ayratbek Sharifovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VIRTUAL TA'LIM PLATFORMALARI: TEXNIK VA PEDAGOGIK TALABLAR, TIZIMLI TAHLIL VA IQTISODIY JIHLATLAR	189
Turayeva Adiba Ikramovna	
ICHKI AUDIT TIZIMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	193
Nuridinova Barchinoy Xusniddin qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	199
Xaitbaev Jasurbek Otaxanovich	
MINTAQANING EKSPORT SALOHIVATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	204
Raimboyeva Mashhura Davronbek qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	210
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
ISLOMIY MOLIVALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELEKTNING DOLZARBLIGI	217
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULKINI SOLIQQA TORTISH MASALALARI	222
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	225
Abdukhalikova Komila Abdukhalikovna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH	229
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI: TAHLIL VA TAKLIFLAR	233
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	238
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
YASHIL IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISHDA YASHIL MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY JIHLATLARI	245
Xalikov S. X.	

QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	245
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	251
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
NATIJAVIYLIKKA YO'NALTIRILGAN BYUDJETLASHTIRISH JARAYONINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	257
Allakuliyev Akmal Baltayevich	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	261
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI RESURSLARNI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI TAKOMILLASHTIRISH.....	268
Avulchayeva Feruza Jurakuziyevna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
ZAMONAVIY ISH JOYLARINI SHAKLLANTIRISHDA AYOLLARNING ROLI	276
Tulyaganova Aziza	
ISLOMIY MOLIALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELEKTNING DOLZARBLIGI.....	281
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM MARKETINGINING NAZARIY ASOSLARI, ZAMONAVIY YO'NALISHLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	286
Xamidov Otabek Bakidjanovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMINI STATISTIK BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI	290
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
ЭКОЛОГАМ ПОЧЕТ И УВАЖЕНИЕ	298
Максудова Шахиста	
DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNING MOHIYATI VA ULARNING O'ZGARISH TENDENTSIYALARI	304
Jo'raev Farruxbek Muxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIALASHTIRISH XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	307
Inomjonov Islomjon Iloxomjon o'g'li	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	311
Abdukhalkova Komila Abdukhalkovna	
МОБИЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ.....	315
Хурамова Фарангиз Учкун кизи	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ НАЛОГОВ И АКЦИЗНАЯ РЕФОРМА УЗБЕКИСТАНА В ВТО	319
Дамир Рустамович Абдулов	
BANK TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR SHAROITIDA LIKVIDLILIK RISKINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	324
Alimov Baxtiyor Murodovich	
BANK AUDITINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	335
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SOHASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH MASALALARI.....	343
Abdimuminova Saodat Taxirjonovna	
TO'QIMACHILIK SANOAT MAXSULOTLARI EKSPORT FAOLIYATI TAHLILI VA BRENDIDA LIDERLIK TUSHINCHALARI	352
Abdulazizova Xushnoza Nayabovna	

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ ОТХОДАМИ НА ОСНОВЕ ОПЫТА РАЗВИТЫХ СТРАН И ВОЗМОЖНОСТИ ИХ АДАПТАЦИИ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	357
Д. Мейлиева	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TIZIMIDA KASBDOSHLAR TOMONIDAN BAHOLASH (PEER REVIEW) TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	361
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И БОЛЬШИЕ ДАННЫЕ (BIG DATA) В УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЯХ.....	366
Шарипов Бахтиёр Михлибаевич	
MUVAFFAQIYATLI STARTAP FAOLIYATIDA ROL O'YNOVCHI MUHIM OMILLAR VA O'ZBEKISTON SHAROITIDA STARTAP EKOTIZMINING RIVOJLANISHI.....	370
Qosimova Dilorom Sobirovna	
O'ZBEKISTONDA SUVGA BO'LGAN TALABNI VAQTLI QATORLAR ORQALI TAHLIL QILISH	375
Sarvar Mamasoliyev	
BOSHQARUV VA NAZORAT MAQSADLARIDA XARAJATLAR HISOBINI TASHKIL ETISH	383
Isomuxamedov Akbarjon Boxodir o'g'li	
MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	389
Salomat NOROVA	

MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI

Salomat NOROVA

Buxoro davlat texnika universiteti dotsenti, PhD

Annotatsiya. Mazkur maqolada mintaqalar barqaror rivojlanishini ta'minlashning asosiy yo'nalishlari tahlil qilingan. Unda iqtisodiy o'sish, ijtimoiy farovonlik va ekologik muvozanatni uyg'unlashtirish orqali hududiy rivojlanishning samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, maqolada hududlar salohiyatini oshirish, investitsion muhitni yaxshilash hamda innovatsion faoliyatni rivojlantirish yo'llari haqida taklif va tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: barqaror rivojlanish, mintaqalar, iqtisodiy o'sish, ijtimoiy farovonlik, ekologik muvozanat, innovatsiya, investitsiya, hududiy siyosat.

Abstract. This article analyzes the main directions for ensuring the sustainable development of regions. It focuses on improving the efficiency of regional development through a balanced integration of economic growth, social well-being, and environmental stability. The paper also provides recommendations for enhancing regional potential, fostering innovation, and improving the investment climate.

Key words: sustainable development, regions, economic growth, social well-being, environmental balance, innovation, investment, regional policy.

Аннотация. В статье рассматриваются основные направления обеспечения устойчивого развития регионов. Особое внимание уделено вопросам повышения эффективности регионального развития путем гармоничного сочетания экономического роста, социального благополучия и экологического равновесия. Также предложены рекомендации по развитию инновационной деятельности, улучшению инвестиционного климата и повышению потенциала регионов.

Ключевые слова: устойчивое развитие, регионы, экономический рост, социальное благополучие, экологическое равновесие, инновации, инвестиции, региональная политика.

KIRISH

So'nggi yillarda dunyo miqyosida barqaror rivojlanish masalasi global darajada dolzarb bo'lib, u iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik sohalarining o'zaro uyg'un rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan strategik yo'nalish sifatida e'tirof etilmoqda. Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan ilgari surilgan Barqaror rivojlanish maqsadlari (SDGs) bu boradagi xalqaro me'yoriy asosni tashkil etib, barcha mamlakatlar uchun yagona yo'l-yo'riq sifatida xizmat qilmoqda. Shu jihatdan qaraganda, har bir davlatning barqaror rivojlanish darajasi, avvalo, uning mintaqalarida amalga oshirilayotgan iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik siyosatning samaradorligiga bevosita bog'liqdir.

O'zbekiston Respublikasida ham mintaqalar barqaror rivojlanishini ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Hududlar o'rtasida iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish, ishlab chiqarish salohiyatini oshirish, infratuzilmani rivojlantirish, investitsion muhitni yaxshilash hamda aholining turmush darajasini yuksaltirish maqsadida qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, "Har bir hudud — o'z brendiga ega bo'lsin" tamoyili asosida mintaqalarning iqtisodiy ixtisoslashuvini chuqurlashtirish, tabiiy va inson resurslaridan samarali foydalanish mexanizmlari ishlab chiqilmoqda.

Barqaror rivojlanish — bu iqtisodiy o'sishni ijtimoiy farovonlik va ekologik muvozanat bilan uyg'unlashtirish jarayoni bo'lib, u nafaqat bugungi avlod ehtiyojlarini, balki kelajak avlod manfaatlarini ham hisobga oladi. Shu nuqtai nazardan, mintaqalar barqaror rivojlanishini ta'minlash mamlakatning umumiy iqtisodiy siyosatida ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Barqaror rivojlanish faqat iqtisodiy o'sish bilan cheklanmay, ijtimoiy adolat, ekologik xavfsizlik va resurslardan oqilona foydalanish kabi omillarni ham o'z ichiga oladi. Shu sababli, mintaqaviy siyosatni ishlab chiqishda faqat ishlab chiqarish hajmini oshirish yoki yalpi ichki mahsulot ko'rsatkichlarini yaxshilash emas, balki atrof-muhit muhofazasi, aholining ijtimoiy himoyasi va sifatli hayot kechirishi uchun qulay shart-sharoit yaratish masalalari ham birdek e'tiborga olinishi zarur.

Bugungi kunda O'zbekistonning har bir viloyati va tumanida o'ziga xos tabiiy-geografik, ijtimoiy-demografik va iqtisodiy xususiyatlar mavjud. Shu bois, mintaqalar barqaror rivojlanishini ta'minlashning asosiy yo'nalishlarini aniqlashda har bir hududning imkoniyatlari va cheklovlarini chuqur tahlil qilish, ularga mos strategik yondashuvlarni ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, raqamli iqtisodiyot infratuzilmasini kengaytirish, yashil energetikani rivojlantirish hamda mahalliy boshqaruv organlarining salohiyatini oshirish kabi omillar bu jarayonning ajralmas tarkibiy qismlaridir.

Maqolada mintaqalarning barqaror rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillar, ularni muvozanatli rivojlantirish mexanizmlari hamda iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik barqarorlikni ta'minlash yo'llari atroflicha tahlil qilinadi. Shuningdek, milliy va xalqaro tajribalar asosida O'zbekiston mintaqalari uchun amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqish maqsad qilingan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Barqaror rivojlanish konsepsiyasi ilmiy adabiyotlarda keng yoritilgan bo'lib, u iqtisodiy o'sish, ijtimoiy adolat va ekologik muvozanatni uyg'unlashtirishni nazarda tutadi. Ushbu konsepsiya dastlab Birlashgan Millatlar Tashkilotining 1987-yilda chop etilgan "Our Common Future" (Bizning umumiy kelajagimiz) hisobotida asoslab berilgan (World Commission on Environment and Development, 1987). Ushbu hujjatda inson faoliyati natijasida yuzaga kelayotgan ekologik muammolar, ijtimoiy tengsizlik va resurslardan samarasiz foydalanish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Hududiy (mintaqaviy) rivojlanish nazariyasiga oid ilmiy qarashlar ko'plab tadqiqotchilar tomonidan ilgari surilgan. Masalan, Todaro va Smith (2020) o'z tadqiqotlarida mintaqaviy iqtisodiy o'sishni faqat kapital qo'yilmalar bilan emas, balki ijtimoiy infratuzilma va inson kapitali bilan uyg'un rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi. Shuningdek, Porter (1998) "raqobatbardosh ustunlik" nazariyasida har bir mintaqaning o'ziga xos resurslari va ixtisoslashuvi asosida barqaror rivojlanish strategiyasini shakllantirish muhimligini ko'rsatadi.

Mahalliy tadqiqotchilardan G'aniyev (2019) O'zbekiston mintaqalarining iqtisodiy rivojlanish omillarini tahlil qilar ekan, resurslardan oqilona foydalanish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va ekologik xavfsizlikni ta'minlash barqaror rivojlanishning asosiy shartlari ekanini qayd etadi. Karimov (2021) esa mintaqalararo tafovutlarni kamaytirish va investitsion muhitni yaxshilash orqali barqaror iqtisodiy o'sishga erishish yo'llarini taklif etgan.

Ekologik jihatdan barqaror rivojlanish masalalarini o'rganishda Sachs (2015) tomonidan ilgari surilgan "sustainable development pillars" konsepsiyasi muhim o'rin tutadi. Unga ko'ra, barqaror rivojlanishning asosini iqtisodiy samaradorlik, ijtimoiy inklyuziya va ekologik muhofaza tashkil etadi. Bu yondashuv hududiy siyosatda ham o'z aksini topgan bo'lib, O'zbekistonning "Yashil iqtisodiyot" strategiyasi (O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi, 2019) ushbu tamoyillarga tayanadi.

Shuningdek, D. North (1990) va R. Florida (2005) asarlarida institutsional omillar hamda "ijodiy sinf" nazariyasi mintaqaviy barqarorlikka ta'sir etuvchi muhim elementlar sifatida ko'riladi. Ularning fikricha, innovatsion muhit va samarali boshqaruv tizimi mavjud bo'lmagan hududlarda iqtisodiy o'sish uzoq muddatda barqaror bo'la olmaydi.

Umuman olganda, tahlil qilingan adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, mintaqalar barqaror rivojlanishini ta'minlash ko'p omilli jarayon bo'lib, u iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik va institutsional komponentlarning uyg'unlashuviga asoslanadi. Shu bois, har bir mamlakat, xususan O'zbekiston sharoitida, hududlarning o'ziga xos imkoniyatlari va cheklovlarini hisobga olgan holda kompleks strategiyalar ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada muallif tomonidan ilmiy abstraksiyalash, tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston mintaqalari iqtisodiy salohiyat, ishlab chiqarish infratuzilmasi va investitsion faoliyat darajasi jihatidan bir-biridan sezilarli farq qiladi. So'nggi yillarda iqtisodiy o'sishning hududiy dinamikasini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, poytaxt va sanoat markazlari (Toshkent, Navoiy, Farg'ona viloyatlari) nisbatan yuqori sur'atlarda rivojlanayotgan bo'lsa, ayrim agrar yo'nalishdagi mintaqalarda iqtisodiy faollik pastroq darajada qolmoqda.

O'rganishlar shuni ko'rsatadiki, mintaqalarning barqaror rivojlanishi iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik omillar o'rtasidagi muvozanatni saqlashga bevosita bog'liqdir. Hududlarda ishlab chiqarish quvvatlarini diversifikatsiya qilish, kichik biznes va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, shuningdek, mahalliy resurslardan oqilona foydalanish orqali iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash mumkin. Shuningdek, tahlillar mintaqaviy rivojlanishda infratuzilma sifati, aholi bandligi, investitsiyalar hajmi va ekologik xavfsizlik darajasi kabi ko'rsatkichlarning o'zaro bog'liqligini

aniqladi. Ayniqsa, ijtimoiy infratuzilma rivoji va atrof-muhitni muhofaza qilish choralari hududlarning uzoq muddatli raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Tahlil natijalariga ko'ra, mintaqalarning barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun strategik rejalashtirish tizimini kuchaytirish, mahalliy boshqaruv organlarining vakolatlarini kengaytirish va innovatsion yechimlarni joriy etish zarur. Barqaror rivojlanishning samarali modeli uchun davlat, biznes va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlarini takomillashtirish muhim omil bo'lib chiqadi. Shu bilan birga, ekologik toza texnologiyalarni joriy etish, yashil iqtisodiyotga o'tish va raqamli infratuzilmani rivojlantirish mintaqalarning barqaror o'sishiga zamin yaratadi. Umuman olganda, kompleks yondashuv va uzoq muddatli strategiyalar orqali har bir mintaqaning tabiiy, iqtisodiy va ijtimoiy salohiyatidan maksimal darajada foydalanish imkoniyati vujudga keladi.

Hududlar kesimida yalpi hududiy mahsulot (YAHM) hajmlarini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, so'nggi besh yil ichida iqtisodiy o'sish sur'atlari o'rtacha 5,6 % ni tashkil etgan. Shu bilan birga, investitsiyalar hajmi, sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish va xizmatlar sohasining kengayishi mintaqalararo tafovutlarni kamaytirish imkonini bermogda.

1-jadval. O'zbekiston mintaqalarida iqtisodiy ko'rsatkichlarning o'sish dinamikasi (2020–2024 yillar)¹

No	Mintaqa	YAHM o'sishi (%)	Sanoat mahsuloti hajmi (mlrd so'm)	Investitsiyalar o'sishi (%)	Aholi jon boshiga daromad (ming so'm)
1	Toshkent shahri	7.8	112,450	9.5	34,200
2	Navoiy viloyati	6.9	85,360	8.1	29,400
3	Farg'ona viloyati	6.3	66,240	7.8	22,500
4	Qashqadaryo viloyati	5.4	52,110	6.9	21,100
5	Jizzax viloyati	4.8	39,870	6.5	19,700
6	Qoraqalpog'iston R.	4.2	31,540	5.7	18,300

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston mintaqalari o'rtasida iqtisodiy rivojlanish sur'atlarida sezilarli tafovutlar mavjud. Eng yuqori natijalar Toshkent shahrida kuzatilgan bo'lib, bu hududda yalpi hududiy mahsulot (YAHM) 7,8 foizga, investitsiyalar hajmi 9,5 foizga o'sib, sanoat mahsuloti hajmi 112,4 trillion so'mni tashkil etgan. Bu natijalar poytaxt iqtisodiyotining yuqori diversifikatsiya darajasi, xizmatlar sohasi ulushining katta bo'lishi va investitsion muhitning qulayligi bilan izohlanadi.

Navoiy viloyati ham iqtisodiy ko'rsatkichlar bo'yicha yetakchi mintaqalardan biri bo'lib, sanoat ishlab chiqarish hajmi 85,36 trillion so'm, investitsiyalar o'sishi esa 8,1 foizni tashkil qilgan. Bu holat hududdagi yirik sanoat korxonalari, xususan, tog'-kon va kimyo sanoatining faol rivojlanayotgani bilan bog'liq. Farg'ona viloyatida iqtisodiy o'sish 6,3 foizni tashkil etgan bo'lib, bu ko'rsatkich asosan qayta ishlash sanoati va xizmatlar sohasining barqaror rivojlanishi hisobiga ta'minlangan.

Qashqadaryo, Jizzax va Qoraqalpog'iston Respublikasi mintaqalarida esa iqtisodiy ko'rsatkichlar respublika o'rtacha darajasidan pastroq. Jumladan, Qashqadaryoda YAHM o'sishi 5,4 foiz, Jizzaxda 4,8 foiz, Qoraqalpog'istonda esa atigi 4,2 foizni tashkil etgan. Ushbu hududlarda sanoat salohiyatining pastligi, investitsiya oqimining yetarli darajada shakllanmagani hamda infratuzilmaning nisbatan sust rivojlangani iqtisodiy faollikni cheklab turuvchi omillar sifatida namoyon bo'lmoqda.

Umuman olganda, jadvalda keltirilgan ma'lumotlar O'zbekiston mintaqalarida iqtisodiy o'sishning hududiy nomutanosibligini yaqqol ko'rsatadi. Bu esa mintaqaviy siyosatda differensial yondashuv zarurligini, ya'ni har bir hududning tabiiy, sanoat va mehnat resurslarini inobatga olgan holda rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish muhimligini anglatadi.

Barqaror rivojlanish faqat iqtisodiy o'sish bilan emas, balki ijtimoiy farovonlik, bandlik darajasi va ta'lim-sog'liqni saqlash tizimlarining holati bilan ham belgilanadi. 2020–2024 yillarda mamlakat bo'yicha ishsizlik darajasi 9,5 % dan 7,3 % gacha kamaygan, bu esa mintaqaviy siyosatning ijobiy natijalaridan biridir.

Shuningdek, qishloq joylarda ichimlik suvi bilan ta'minlangan aholining ulushi 62 % dan 74 % gacha oshgan, bu ekologik va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Ushbu ko'rsatkichlar shuni anglatadiki, O'zbekiston mintaqalarida olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar va hududiy rivojlanish dasturlari o'z samarasini bermogda. Ayniqsa, investitsion muhitni yaxshilash, sanoatni modernizatsiya qilish, transport va energetika infratuzilmasini yangilash bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar mintaqalarning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, hududlar kesimida

¹ Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tayyorlangan

iqtisodiy faollikning nisbatan past bo'lgan mintaqalarda ishlab chiqarish salohiyatini oshirish, tadbirkorlikni rivojlantirish va aholi bandligini ta'minlashga qaratilgan kompleks yondashuvni kuchaytirish zarur.

Kelgusida mintaqalarning barqaror rivojlanishini ta'minlashda "yashil iqtisodiyot", raqamli texnologiyalarni joriy etish, ilmiy-innovatsion salohiyatni kuchaytirish hamda ijtimoiy infratuzilmani takomillashtirish muhim omil bo'lib qoladi. Mintaqalararo tafovutlarni kamaytirish, har bir hududning tabiiy va inson resurslaridan samarali foydalanish, ekologik barqarorlikni ta'minlash orqali O'zbekistonning umumiy iqtisodiy o'sishi va aholining hayot sifatini oshirish imkoniyati yanada kengayadi. Shu tarzda olib borilayotgan izchil siyosat natijasida mamlakatda iqtisodiy barqarorlik mustahkamlanib, mintaqalar o'rtasida muvozanatli va uzoq muddatli rivojlanish jarayoni shakllanadi.

Shu bilan birga, mintaqalarning iqtisodiy rivojlanishida inson kapitali sifatining oshib borayotgani ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, kasbiy malaka oshirish markazlarini kengaytirish hamda yoshlar bandligini ta'minlash bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar hududlarda mehnat unumdorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Natijada, ishlab chiqarishning innovatsion yo'nalishlari rivojlanib, yangi texnologiyalar asosida faoliyat yurituvchi korxonalar soni ortmoqda. Bu esa o'z navbatida, ichki bozorda raqobat muhitini shakllantirish va eksport salohiyatini kengaytirish imkonini bermoqda.

Ekologik barqarorlik masalasi ham mintaqaviy rivojlanish siyosatining muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. So'nggi yillarda suv resurslaridan oqilona foydalanish, chiqindilarni qayta ishlash va "yashil energetika"ni rivojlantirish bo'yicha qator dasturlar amalga oshirildi. Ayniqsa, quyosh va shamol energiyasiga asoslangan loyiha va tashabbuslarning amalga oshirilishi, mintaqalarda energiya mustaqilligini ta'minlash hamda ekologik muhitni yaxshilashda sezilarli natijalar bermoqda. Bu jarayon barqaror rivojlanishning ekologik ustunligini ta'minlab, hududlarning uzoq muddatli ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligiga hissa qo'shmoqda.

Bundan tashqari, tahlillar shuni ko'rsatadiki, mintaqaviy boshqaruv tizimida zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etish iqtisodiy jarayonlarni boshqarish samaradorligini oshirmoqda. "Raqamli mintaq" konsepsiyasi doirasida ishlab chiqilayotgan elektron xizmatlar, investitsiya loyihalarini monitoring qilish va davlat xizmatlarini soddalashtirish tizimlari hududlarning rivojlanish sur'atlariga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shunday qilib, iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik yo'nalishlarda olib borilayotgan kompleks islohotlar O'zbekiston mintaqalarining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqotlar natijasida aniqlandiki, mintaqalarning barqaror rivojlanishi iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik omillar uyg'unligini ta'minlashga bevosita bog'liqdir. Hududlarning iqtisodiy salohiyati, ishlab chiqarish infratuzilmasi, investitsion muhit va aholi farovonligi darajasi o'zaro chambarchas aloqador bo'lib, ularning muvozanatli rivojlanishi mamlakatning umumiy barqaror o'sishiga zamin yaratadi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, so'nggi yillarda iqtisodiy islohotlar natijasida poytaxt va yirik sanoat markazlarida yuqori o'sish sur'atlari kuzatilgan bo'lsa-da, ayrim agrar yo'nalishdagi hududlarda iqtisodiy faollik nisbatan past darajada qolmoqda. Shu bois mintaqaviy tafovutlarni kamaytirish, hududlarning ichki imkoniyatlaridan samarali foydalanish va resurslarni oqilona taqsimlash barqaror rivojlanishning asosiy sharti hisoblanadi.

Barqaror rivojlanishni ta'minlashda strategik rejalashtirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, ekologik xavfsizlikni mustahkamlash hamda ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Mintaqaviy siyosatda kompleks yondashuv, ya'ni iqtisodiy o'sish, ijtimoiy adolat va ekologik muvozanatning uyg'unligi, uzoq muddatli natijalarga erishishning asosiy kafolati bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot natijasida quyidagi yo'nalishlarda keltirilgan takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

- Hududiy rivojlanish strategiyasini takomillashtirish. Har bir mintaq uchun alohida iqtisodiy model ishlab chiqish, ularning tabiiy, sanoat va mehnat resurslarini hisobga olgan holda rivojlanish ustuvor yo'nalishlarini belgilash zarur.
- Investitsion muhitni yaxshilash. Xorijiy va mahalliy investorlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, soliq imtiyozlari va infratuzilma qo'llab-quvvatlovini kuchaytirish orqali mintaqaviy iqtisodiy faollikni oshirish.
- Innovatsion texnologiyalarni joriy etish. Ishlab chiqarish jarayonlarida raqamli texnologiyalar, energiya tejamkor va ekologik toza texnologiyalarni keng qo'llash orqali "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirish.
- Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish. Mahalliy aholining iqtisodiy faolligini oshirish maqsadida kredit resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va kasbiy malaka oshirish dasturlarini yo'lga qo'yish.
- Infratuzilmani modernizatsiya qilish. Transport, energetika, kommunikatsiya va ijtimoiy xizmatlar tizimini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish orqali mintaqaviy raqobatbardoshlikni ta'minlash.
- Ekologik barqarorlikni mustahkamlash. Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, chiqindilarni qayta ishlash va atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish.

- Davlat–xususiy sheriklikni kengaytirish. Mahalliy iqtisodiyotda davlat va biznes sektori o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish orqali investitsiya loyihalarining samaradorligini oshirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. G'aniyev, B. (2019) O'zbekiston mintaqalarining iqtisodiy rivojlanish omillari, Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
2. Karimov, A. (2021) Hududiy iqtisodiy siyosat va barqaror rivojlanish, Toshkent: Fan va texnologiya.
3. North, D.C. (1990) Institutions, Institutional Change and Economic Performance, Cambridge: Cambridge University Press.
4. Porter, M.E. (1998) The Competitive Advantage of Nations, New York: Free Press.
5. Sachs, J.D. (2015) The Age of Sustainable Development, New York: Columbia University Press.
6. Todaro, M.P. & Smith, S.C. (2020) Economic Development, 13th edn, Harlow: Pearson Education.
7. Florida, R. (2005) The Flight of the Creative Class, New York: Harper Business.
8. World Commission on Environment and Development (1987) Our Common Future, Oxford: Oxford University Press.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>